

ECONOMISCHE STRATEGIE GREENPORT BOSKOOP 2025

VOORWOORD **BLIJVEN ANTICIPEREN**

In de afgelopen vijf jaar hebben ondernemers en overheden samen hard gewerkt aan de economische versterking van het boomteeltcluster van de regio Boskoop. Terugkijkend zien we dat de inspanningen effect hebben. Ons cluster is sterk uit de economische crisis gekomen. Onze ondernemers hebben een sterkere focus op de ontwikkelingen en kansen in de verschillende eindmarkten gekregen en werken veel meer onderling samen bij het benutten van kansen en het reduceren van kosten.

Ook qua infrastructuur en ruimtelijke ordening is er veel gebeurd. De uitvalswegen zijn verbeterd, in een aantal gebieden is het teeltareaal

gemoderniseerd en we maken veel meer gebruik van digitale handelsmogelijkheden.

De wereld om ons heen verandert voortdurend. Nieuwe markten ontstaan, de eisen van de eindgebruikers veranderen, er komen nieuwe technische mogelijkheden en de situatie op de arbeidsmarkt wordt steeds knapper. Voor ons genoeg reden om voor het opstellen van de nieuwe Economische Structuurvisie 2025 de huidige situatie opnieuw grondig te analyseren en actie-agenda's op te stellen. De komende jaren gaan we gebruiken om een nóg sterker boomteeltcluster neer te zetten waarin het zeer aantrekkelijk

werken is. We zetten daarom in op het verder professionaliseren van het werkgeverschap. En we willen naar een hightech sector waarin robotisering en automatisering het werk efficiënter, sneller en gemakkelijker maken. Uiteraard houden we oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en willen we de eerste stappen zetten richting een volledig circulaire boomkwekerij.

Voor een aantal aspecten betekent het ook dat we onze oude focus handhaven: verbetering van de infrastructuur blijft ook de komende jaren belangrijk. Daarom willen we blijven samenwerken aan de ruimtelijke ordening in onze regio. We willen flinke stappen zetten rond de komst van de tweede oeververbinding en inzetten op herstructurering van een aantal gebieden. Naast fysieke aanpassingen, willen we de logistieke processen verder verduurzamen en digitaliseren.

Overheid en bedrijfsleven hebben elkaar nodig om het boomteeltcluster economisch gezond en robuust te houden. Daarbij heeft de overheid een faciliterende rol door het beleid zo goed mogelijk af te stemmen op de behoeftes van het boomteeltcluster. Voor de ondernemer is een hoofdrol weggelegd: zonder dynamiek in het bedrijfsleven wordt nieuw beleid niet meer dan een dode letter.

De afgelopen vijf jaar hebben laten zien dat zowel overheid als bedrijfsleven in uitstekend samenspel

tot daadwerkelijke resultaten kunnen komen. We hebben er alle vertrouwen in dat we dat ook de komende vijf jaar weer gaan zien!

Namens het bedrijfsleven,
Michiel Gerritsen, voorzitter Stichting
Belangenbehartiging Greenport Boskoop

Namens de overheden,
Kees van Velzen, wethouder Alphen aan den Rijn en
voorzitter Stichting Greenport Regio Boskoop

Februari 2020

Samen de schouders eronder

De provincie Zuid-Holland, de gemeenten Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Waddinxveen en het Hoogheemraadschap Rijnland werkten bij de totstandkoming van de Economische Structuurvisie 2025 binnen de Stichting Regio Boskoop nauw samen met ondernemers uit het boomteeltcluster van de regio Boskoop. De laatste groep werd vertegenwoordigd door de Stichting Belangenbehartiging Regio Boskoop.

TERUGBLIK 2015 SAMEN STERK, OOK BIJ TEGENWIND

In de jaren rond 2015 had Nederland te maken met economisch zwaar weer. Teruglopende consumentenbestedingen bedreigden ook in het boomkwekerijcluster in de regio Boskoop de financiële gezondheid van de bedrijven. De regionale overheden en het bedrijfsleven realiseerden zich dat ze samen het tij moesten keren en ontwikkelden daarom de Economische Structuurvisie 2020 (ESV 2020), een strategisch plan om Greenport Regio Boskoop in 2020 tot hét internationaal toonaangevende boomkwekerijcluster te maken. Tal van projecten en activiteiten zijn sindsdien gestart om van plan

naar realiteit te komen. Drie thema's stonden centraal:

VERSTERKEN VAN HET ONDERNEMERSCHAP
EN ONDERLINGE SAMENWERKING

ONTWIKKELEN VAN GEZAMENLIJKE
PROMOTIE

UPGRADEN VAN INFRASTRUCTUUR EN
LOGISTIEK

Versterken ondernemerschap en onderlinge samenwerking

Een scherp gevoel voor marktkansen, de creativiteit om tot innovatieve concepten en nieuwe businessmodellen te komen en de bereidheid om met collega's samen te werken zijn essentieel om, ook bij een tegenzittende economie, gezond te blijven. In de ESV 2020 was daarom veel aandacht voor de versterking van het ondernemerschap binnen de greenport.

“Binnen de Greenport wordt goed naar de verschillende partijen geluisterd, samen worden de schouders eronder gezet en zo zijn er veel goede dingen ontstaan in de afgelopen jaren.”

- Rian Laban, Boomkwekerij J.A. Laban

In de afgelopen vijf jaar hebben onder andere de volgende ontwikkelingen plaats gevonden:

- ✓ Oprichting van de Greenport Boskoop Academy waarin ondernemers hun management- en ondernemersvaardigheden aanscherpen op tal van onderwerpen;
- ✓ Ontwikkeling van toolkits voor vernieuwen van businessmodellen en bedrijfsoverdracht;
- ✓ Intensivering van de samenwerking met het onderwijs, daardoor hebben meer dan honderd studenten in de afgelopen periode meegedacht over markt- en innovatievraagstukken;
- ✓ Instelling van Greenport Business Center als accelerator en broeiest voor vernieuwing en verjonging.

Ontwikkelen van gezamenlijke promotie

Het boomteeltcluster in de regio Boskoop is véél meer dan de som der delen. Er liggen grote kansen in verregaande samenwerking in productontwikkeling en promotie. Samen kunnen bedrijven nieuwe product-marktcombinaties ontwikkelen en toegang krijgen tot nieuwe, financieel interessante markten. In de ESV 2020 werd daarom voorgesteld om een deel van de promotie gezamenlijk op te pakken en werd

onderlinge samenwerking gestimuleerd:

- ✓ Ontwikkeling van een strategie om het merk 'From Boskoop' te vermarkten onder ketenpartners, potentiële afnemers en toeristen;
- ✓ Totstandkoming van een fysieke etalage van het vernieuwende assortiment van het cluster via de nieuwe internationale beurs Garden Trials & Trade;
- ✓ Stimulering van verkennen van gezamenlijke kansen en productontwikkeling door middel van de Greenport Boskoop Academy.

Upgraden van infrastructuur en logistiek

De kleinschaligheid en de grote diversiteit van de Boskoopse boomkwekerijsector leveren naast kansen, ook beperkingen op het gebied van logistiek en efficiënt werken. Op verschillende niveaus was de bereikbaarheid van en in de regio al een belangrijk aandachtspunt. In de ESV 2020 kwam er extra aandacht voor een duurzame logistieke ontwikkeling. Ook hier was onderlinge samenwerking weer het centrale begrip:

- ✓ Verbetering van de mobiliteit met duurzame agrologistiek door een 'busroute' voor kleine vrachten in te stellen, slim vrachten te combineren, elektrisch vervoer;

“Boskoop heeft internationaal een naam opgebouwd. Die kunnen we alleen behouden door te blijven innoveren en te blijven werken aan ons internationale netwerk” - **Paul Bremmer, Bremmer Boomkwekerijen**

- ✓ Modernisering van teeltarealen Greenport West, Ten Heuvelhofweg en Nesselolder/Laag Boskoop;
- ✓ Transformerings van oude teeltgebieden in Greenport Oost en Centrum naar nieuwe functies.

Dankzij de ontplooiende activiteiten en projecten uit de ESV 2020 heeft de Greenport duidelijk een flinke stap vooruit gezet. De ondernemers

hebben de moed gehad om over eigen grenzen te kijken en samen, met steun van de regionale overheden, nieuwe stappen te zetten. De afgelopen vijf jaar is Greenport Regio Boskoop een robuust, ondernemend boomteeltcluster geworden dat bestand is tegen economische tegenwind.

“De afgelopen jaren is de bereikbaarheid in de regio sterk verbeterd. We moeten hier aandacht voor blijven houden, want snelle verbindingen betekent efficiënter werken én een betere bediening van onze klanten.” - **Steef de Boer, WTM de Boer Boomkwekerij**

NIEUW DECENNIUM, NIEUWE UITDAGINGEN

In de afgelopen vijf jaar heeft het cluster zich in toenemende mate gericht op het voldoen aan de wensen en eisen van de eindmarkten. Met nieuwe concepten, slimme samenwerkingsmodellen en een breder palet aan afzetmarkten heeft het bedrijfsleven een stevig economisch fundament ontwikkeld. Op de lauweren rusten is er echter niet bij: om over vijf jaar ook toonaangevend te zijn, moeten we uitdagingen aan blijven gaan.

Eén van de grootste uitdagingen voor de ondernemer anno 2020 is om het werk in het bedrijf op een goede manier rond te krijgen. De behoefte aan arbeid is groot terwijl goed-geschoold personeel schaars is. Medewerkers hebben bovendien ook keuze uit banen buiten de sector. In de komende vijf jaar werken we aan een verdere ontwikkeling van **professioneel werkgeverschap**. Tegelijkertijd willen we de arbeidsbehoefte door **automatisering en robotisering** met zo'n 20% terugbrengen.

Afnemers vragen om steeds snellere leveringen. Hoewel de logistieke infrastructuur van de regio in de afgelopen jaren is verbeterd, moeten we de komende jaren nog flinke stappen nemen om aan de wensen van de afnemers te blijven voldoen.

Daarbij moeten we gemeenten ontzorgen met een **snel en gestructureerd agrologistiek systeem** en passen we de bedrijfs- en gebiedsinrichting aan.

De derde grote uitdaging voor de komende periode is de omschakeling naar een **bedrijfsvoering volgens het kringloopprincipe**. Door bewuster om te gaan met grondstoffen, reststromen en onze omgeving, behouden we onze maatschappelijke positie, kunnen we voldoen aan een steeds grotere vraag naar duurzaam geproduceerde producten en dragen we met sterke, gezonde planten bij aan het welzijn van de samenleving.

Naast deze uitdagingen werken sectoren en regio's aan de opgave uit het Klimaatakkoord om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Dit vereist een **energietransitie** die al is ingezet, maar in de komende jaren nog verder moet worden doorgevoerd. Ook Greenport Boskoop staat voor de opgave om uiteindelijk klimaatneutraal te zijn. In deze ESV-periode worden daartoe stappen gezet, knelpunten opgespoord en oplossingen gezocht.

“ Meer groen in de bebouwde omgeving is een grote kans voor ons. Daarbij moeten we gemeenten ontzorgen met door kwaliteitsproducten inclusief onderhoud aan te bieden. ”

- Lambert van Horen, Research specialist Fresh Produce Rabobank Nederland

VAN AMBITIE NAAR RESULTAAT

De komende vijf jaar zetten alle betrokken partijen zich in om de geformuleerde ambities te verwezenlijken. De projecten en activiteiten die daarvoor nodig zijn, zijn ondergebracht in zes actie-agenda's:

Actie-agenda Arbeidsmarkt en Onderwijs

Voldoende en goed opgeleid personeel is de motor van het toekomstbestendige bedrijf. Blijvend ontwikkelen geeft medewerkers de mogelijkheid om te groeien naar andere functies binnen en buiten het bedrijf. Voor het aantrekken van jong talent is het versterken van het imago van de sector essentieel. In deze actie-agenda is aandacht voor:

- ✓ Opzetten van een Human Capital Agenda voor Greenport Boskoop om doelgericht te werken aan instroom, goed werkgeverschap, opleiden van nieuw talent, behouden van talent, imago;
- ✓ Aanstellen van een GreenportOfficer Onderwijs & Arbeidsmarkt voor de Greenport die de verbinding met het onderwijs versterkt;
- ✓ Ontwikkelen van nieuwe onderwijsmodules, waarbij bedrijfsleven en onderwijs enerzijds meer samenwerken met groene en grijze opleidingen anderzijds;
- ✓ Vroegtijdige kennismaking van jongeren met de sector;
- ✓ Ontwikkelen van een effectieve aanpak voor migrantenhuisvesting.

“Met goed werkgeverschap behoud je, ook in tijden van krapte, je personeel. Beter onderwijs en een goede begeleiding van zij-instromers kan het tekort aan arbeidskrachten oplossen.”

- Cor van Gelderen, Plantentuin Esveld

Actie-agenda Klimaat, Duurzaamheid en Plantgezondheid

Om tot een circulaire boomkwekerij te komen, zijn radicale veranderingen nodig. Het voortdurend streven naar productieverhoging en kostprijsverlaging, de maatschappelijke normen en waarden ten aanzien van sierteeltproductie, overtuigingen en routines moeten worden herijkt. Nieuwe samenwerkingsverbanden die zich over de grenzen van bedrijven, schalen en sectoren

uitstrekken moeten zich uitkristalliseren en er moet een nieuwe verdeling van verantwoordelijkheden tussen het politieke, maatschappelijke en private domein ontstaan. Nieuwe technologieën, financieringsconstructies en businessmodellen doen hun intrede. Met deze transitie wordt een start gemaakt in deze actie-agenda.

- ✓ Transitie circulaire boomkwekerij: in samenwerking met de Denktank Duurzame Teelt een programma ontwikkelen voor kennisontsluiting en –uitwisseling, bewustwording, inspiratie, onderzoek en innovatie;
- ✓ Energietransitie: lokale netwerken realiseren, die windturbines, zonnepanelen, energie-opslag en alle afnemers verbinden, inclusief netwerkbeheerder Liander als backup om duurzame productie en verbruik voortdurend in balans te houden.
- ✓ Veredeling op plantgezondheid en klimaatbestendig assortiment;
- ✓ Zekerstellen van water in de juiste kwaliteit en hoeveelheid;
- ✓ Gezond houden van de bodem en tegengaan van bodemdaling.
- ✓ Ontwikkelen van een effectieve aanpak voor (her)gebruik van plastics.
- ✓ Aansluiten op duurzaamheidsagenda van gemeente, provincie en rijk.

Actie-agenda Handel en Agrologistiek

Een goede bereikbaarheid is cruciaal. Niet alleen binnen het bedrijf, maar ook binnen de Greenport en er buiten. Deze actie-agenda richt zich specifiek op:

- ✓ Optimaliseren van het logistiek systeem: gebruikmakend van de laatste ICT-ontwikkelingen moeten processen efficiënter worden ingericht waardoor de Boskoopse logistiek een onderscheidende service wordt;
- ✓ Aanstelling van een Greenport Officer Logistics, als aanjager van procesvernieuwing en verbinder van bedrijven;
- ✓ Stimuleren van afzetbevordering.

Actie-agenda Ruimte en Bereikbaarheid

Om de unieke concurrentiefactor van Greenport Boskoop op het gebied van daghandel te kunnen garanderen, is een goede interne bereikbaarheid van belang, maar ook naar buiten toe in de regionale infrastructuur, om alle handel snel en direct naar de plaats van bestemming te kunnen transporteren. Deze actie-agenda richt zich op:

- ✓ Regionale infrastructurele projecten: bereikbaarheid binnen de Greenport verbeteren door extra oeververbinding, slottijden op drukke momenten van de dag en verbinding Boskoop West met N11 en A12 (realisatie Verlengde Bentwoudlaan).

Actie-agenda Innovatie en Ondernemerschap

Het tekort aan goedgekwalificeerde mensen heeft een aanjagende functie voor de automatiseringsgraad. De diversiteit en kleinschaligheid van de bedrijven heeft het automatiseren en digitaliseren tot nu toe belemmerd. Deze actie-agenda brengt daar verandering in:

- ✓ Inventarisatie van de tien meest arbeidsintensieve taken en onderzoek om deze te laten automatiseren;
- ✓ Instellen van een denktank van ondernemers om innovatie te stimuleren, te delen en te implementeren;

“ In geen enkel land wordt zo goed gekweekt als in Nederland. We moeten verder automatiseren, robuuste soorten ontwikkelen en gemakproducten leveren. ”

- Dennis de Jong, Hulst Tuinplanten

Actie-agenda Promotie en samenwerking

De komende jaren wil Greenport Regio Boskoop de positie verstevigen binnen de landelijke greenportorganisaties, bij de eigen gemeenten, het hoogheemraadschap en op de regionale arbeidsmarkt door een heldere communicatie met de achterban, lobby naar de beleidsmakers (ambtelijk en bestuurlijk) en naar inwoners, jongeren en betrokkenen. Samenwerking binnen de boomkwekerijsector en binnen Greenports Nederland.

Stimuleren van toerisme en recreatiemogelijkheden in de regio.

“Greenport Boskoop zou nog sterker kunnen opereren als we meer nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen zouden zoeken.”

- Corianne Oudijk; Handelskwekerij Arend Oudijk

UITVOERINGSPROGRAMMA

De actie-agenda's krijgen vooral in projectvorm concreet gestalte. De komende vijf jaar worden onderstaande projecten ontwikkeld en uitgevoerd.

Actie-agenda Arbeidsmarkt en Onderwijs

Human Capital Agenda GP	Opstellen Human Capital Agenda voor Greenport Regio Boskoop met thema's als instroom, goed werkgeverschap, arbeidsmigranten
Greenport Officer Arbeidsmarkt & Onderwijs	Taken zijn onder andere versterken verbinding met onderwijs, faciliteren en begeleiden stageplaatsen, aanspreekpunt arbeidsbeschikbaarheid, aansluiten bij bestaande initiatieven
Nieuwe onderwijsmodules	Hybride leren ontwikkelen (MBO/HBO) in samenwerking bedrijfsleven en onderwijs Combinatie groen/grijs-opleidingen (modulaire leerroutes van groene en grijze opleidingen combineren)
Jongeren kennis laten maken met sector	Organisatie van open dagen, bedrijfsbezoeken, stages, workshops etc
Aansluiten agenda Greenports NL	Aansluiten op thematafel Onderwijs & Arbeidsmarkt Greenports Nederland

Actie-agenda Klimaat, Duurzaamheid en Plantgezondheid

Transitie Circulaire Boomkwekerij	Programma ontwikkelen om de transitie naar circulaire boomkwekerij te bevorderen: - kennisontsluiting- en uitwisseling - inspiratie en innovatie (small wins) - opzetten experimenten, pilots en best practices - organiseren en communiceren
Bevordering Plantgezondheid	Wittevlekkenonderzoek naar niet-veredelde soorten Opzetten weerbare teeltsystemen Ondernemers helpen inspelen op consumentenbewustwording

Actie-agenda Klimaat, Duurzaamheid en Plantgezondheid (vervolg)

Waterbeschikbaarheid	Realiseren extra bergingscapaciteit voor goed gietwater Onderzoek nieuwe mogelijkheden voor wateropslag Onderzoek dubbelgebruik van waterbassins Creëren van calamiteitenberging per bemalingsgebied Optimalisatie klimaatbestendige wateraanvoer (KWA) naar sierteeltgebied
Efficiënt omgaan met water en terugdringen emissies	Gebruik sensoren en benutten data Real-time monitoren en sturen
Gezonde bodem	Toepassen peilgestuurde drainage Stimuleren gebruik van minder zettingsgevoelige ophoogmaterialen Bevorderen van duurzame bodemsamenstelling
Energietransitie	Lokale netwerken realiseren teneinde de capaciteit te verhogen Pilot op ICT/ PCT- terrein

Actie-agenda Handel en Agrologistiek

Afzetbevordering	Aansluiten bij landelijke projecten en marketing die bewustwording groen versterken (Groene Stad) Versterking 'From Boskoop' Aansluiten bij landelijke belangengroepen om (inter)nationale grenzen 'open' te houden Organiseren Pest Free Zones
Slim Logistiek Systeem	Programma opzetten voor meer efficiënte agrologistiek door: - inrichten en beheren klantgestuurde goederen- en informatiestromen - optimaliseren transportplanningen - goederenstromen combineren - processen efficiënter inrichten - implementeren nieuwe ICT-systemen
Greenport Officer Logistics	Trekker van Slim Logistiek Systeem, ondersteuning bedrijven bij efficient en lean inrichten van bedrijfsprocessen en aansluiting zoeken bij innovatieve logistieke initiatieven die de agrologistiek in Greenport Regio Boskoop bevorderen

Actie-agenda Ruimte en Bereikbaarheid

Regionale infrastructurele projecten	Bereikbaarheid binnen de greenport verbeteren door te participeren in of het ontwikkelen van projecten als: - extra oeververbinding - slottijden op drukke momenten van de dag - verbinding West met N11 en A12 (realisatie verlengde Bentwoudlaan)
Ruimtelijke projecten	Transformatie Reijerskoop en andere gebieden Data-infrastructuur Energieprojecten tbv voldoende capaciteit Overige lopende projecten op gebied van herstructurering

Actie-agenda Innovatie en Ondernemerschap

Automatisering & Robotisering	Onderzoek naar de tien meest arbeidsintensieve taken en hoe deze geautomatiseerd kunnen worden. Opzetten van innovatieve samenwerking tussen ondernemers, waar innovaties worden gedeeld en ondernemers elkaar inspireren Teelttechnische automatisering Implementatie innovaties uit andere sectoren in boomkwekerij
Bedrijfsoverdracht	Toevoegen module Matching Vraag & Aanbod in de Toolkit Coaching in bedrijfsopvolging en bedrijfsovername

Actie-agenda Promotie en Samenwerking

Promotie en Samenwerking	Verstevigen positie binnen landelijke greenportorganisaties Verstevigen positie binnen drie gemeenten en het hoogheemraadschap Verstevigen positie op de regionale arbeidsmarkt Maken van fyto-sanitaire afspraken i.s.m. Anthos en LTO
Toerisme & recreatie	Stimuleren van toerisme en recreatiemogelijkheden

Economische Strategische Visie en de Corona-crisis

De inhoud van deze ESV is in samenwerking tussen lokale en regionale overheden en het regionale bedrijfsleven opgesteld. Dit vond plaats in het pré-coronatijdperk. Inmiddels ondervinden we de eerste gevolgen van deze pandemie. Wat de gevolgen precies zullen zijn is op dit moment nog niet te duiden. Voor onze boomkwekerij en Greenport Boskoop lijken de eerste effecten van beperkte betekenis, met uitzonderingen waar de negatieve effecten aanzienlijk zijn of juist helemaal niet aanwezig. De (middel)lange termijn effecten die nog moeten komen, zullen onze Greenport zeker raken. Zoals de ontwikkeling van de economie en werkgelegenheid in Nederland, Europa en wereldwijd. Ook zullen er discussies en invloeden zijn op het gebied van internationalisering en globalisering. En de voor- en tegenstanders van meer of minder duurzaamheid laten zich al horen. Deze ESV zal daarom flexibel moeten inspelen op deels onvoorspelbare en deels zich later manifesterende gevolgen van dit virus. Net zoals er zich in de loop van deze ESV, tot en met 2025, nog andere majeure ontwikkelingen kunnen voordoen. De ESV is zo opgezet dat dit ook kan. Het beschrijft een actie-agenda, met een eerste serie projecten die nog worden uitgewerkt. En juist bij deze uitwerking kan en moet worden ingespeeld op de dan bekende en voorziene ontwikkelingen. Een voortdurend aan te passen en flexibel in te vullen actie-agenda dus. Precies wat nodig is om onze Greenport Boskoop toekomstbestendig te houden.

Michiel Gerritsen

Stichting Belangenbehartiging Greenport Boskoop

Colofon

Samenstelling & redactie

Bert van Rees, Bureau Berdt

Anja van Tilburg, projectleider St. Greenport Regio Boskoop

Carla Prins-Laban, programmamanager St. Greenport regio Boskoop

Fotografie

Tom de Rooij, TdR Fotografie

Ron Barendse

Opmaak

Cleo Prudon, Virtual Assistant by Cleo

Drukwerk

Schultenprint

©juli 2020

Mede mogelijk gemaakt door Provincie Zuid-Holland

St. Greenport Regio Boskoop
Italiëlaan 3
2391 PS Hazerswoude-dorp